

baade Orthodor, Grundtvigianer og Pietist, enten alle Dele paa een Gang eller slet ingen af Delene, og det er dog muligt, at man ved denne Valgmaade ikke tilfredsstiller de berettigede Hensyn, som Folketirken maa have Krav paa. Jeg hævder ikke dermed det nuværende geistlige Tilsyn — Provster og Biskopper —, men jeg er tilbøjelig til at tro, at man ved Valget af disse Mænd ofte har taget farligt Hensyn til deres Egne f. Ex. til at administrere visse Forhold, som ikke strengt taget ere kirkelige, som f. Ex. at se paa Præstegaarde, paa Kirkegaardsmure og Kirkemure eller ogsaa til deres Universitetsgrader eller til deres øvrige Lærdomskvalifikationer, hvorimod Hensyn til, om de kunne tilfredsstille de Krav, som et frembrydende Kirkeliv maa stille til Kirkens Tilsynsmænd, ikke komme noksom i Betragtning. Dette Hensyn derimod vilde bedre ske Fyldest, naar man gik tilbage til tidligere Bestemmelser, saa at man lod Præster, eller Præster i Forening med Udvalgte af Menigheden, have Indflydelse paa Valget af Provsterne, og efter visse Regler, som ærede Medlemmer eller den høje Regjering efter nærmere Overveielse maatte finde hensigtsmæssige, paa Valget af Biskopperne. Jeg tror, at vi maa have dette Tillæg med til denne Lov, og jeg vilde ønske, at det maatte komme med ind i Loven og komme ud samtidig med denne, og hvis det kunde ske temmelig hurtigt, tror jeg, at det vilde have en gavnlig Indflydelse for Menighedslivet. Jeg er tilbøjelig til at tro, at de geistlige Embedsmænd ikke øve den Indflydelse, de burde øve, for at de, som de skulle tilse, opfylde de Betingelser, og have saadanne Kvalifikationer endnu, som de i sin Tid maatte have havt, for at komme til at beskæde deres Embede, men at det mange Gange kan komme til at gaa saaledes, at det er ganske andre end de Menighedsforholdet vedkommende Spørgsmaal, som kunne ligge de vedkommende Tilsynsmænd mere paa Sinde end det, som de nærmest skulde agte paa, nemlig om de vedkommende Lærere i Kirken virkelig kunne udfylde den Opgave, som de have ved den Plads, de indtage. Med disse Bemærkninger skal jeg have tilladt mig at lægge det høje Thing og den høitærede Minister denne Sag paa Sinde. Hvad selve Forslaget angaar, da skal jeg fatte mig særdeles kort; vi have jo forhandlet dette Spørgsmaal tidnof. Jeg skal kun bemærke til Mindretallets Forslag, at det forekommer mig, at de ved deres Menighedsudvalg ville oprette lige saa mange polske Rigsdage, som der er Menigheder heri Landet; naar man siger polske Rigsdage, menes det, at naar blot eet Medlem stemmer imod, saa falder det Hele sammen. De vilde have det Hele lavet saaledes, at, naar Medlemmerne i Menighedsudvalget ikke kunne blive enige, saa falder det Hele sammen (Så: Det er en ren Misforstaaelse). Ja, Menigheden kan godt faae en Præst, men en anden end den, den ønsker; det er det Spørgselige derved. Men er der noget Forhold, hvor det

gælder om Personen og om Nr. 1 og ikke om Nr. 2 og Nr. 3, saa er det her. Det kan gjerne være, at baade Nr. 2, Nr. 3 og Nr. 4 hver især ere dygtige og i mange Henseender fortræffelige Mænd; det hjælper altsammen ikke, naar det er til Nr. 1, at Menigheden har fattet Kjærlighed og Tillid. Det er saaledes ingen Betryggelse, at de til Præst kunne faae Nr. 2 eller Nr. 3. Jeg vil dernæst sige, at der er en beklagelig Side ved den Enighed i Udvalgene, som Mindretallet forlanger; thi hvad blive de enige om? De blive — saaledes som den ærede sidste Taler saa træffende udvilede, og som den ærede Ordfører ligeledes har udtalt — enige om Noget, som Ingen er fornøjet med. Som sagt, vil man oprette 1000 polske Rigsdage her i Landet, saa skal man gaa ind paa Mindretallets forslagene.

Th. Kruse: Jeg vil kun tillade mig en kort Bemærkning ligeoverfor en Uttring af den ærede Minister. Den ærede Minister sagde, at Landets Skolelærere vare kommunale Embedsmænd. Jeg vil tillade mig at modsigge dette. Jeg vil sige: Sid de vare det; men Landets Skolelærere ere for Liden hverken Statens eller Kommunens Embedsmænd; de ere Noget af begge Dele. Jeg vil haabe, at Fremtiden vil løse dem ud af det Net, hvori de nu sidde fast. — Der er en anden Uttring, hvorpaa der kan bygges en falsk Slutning; jeg har hørt den før, og jeg skal nu tillade mig paa dette Sted at modsigge den. Der blev nemlig sagt af den ærede Minister, at før Loven af 8de Marts 1856 var Skolelærernes Ansættelse og Forskyttelse efter deres Anciennitet nogenlunde betrygget. Jeg vil tillade mig at sige, at før Loven af 8de Marts 1856 var Skolelærereembedernes Besættelse over hele Landet et fuldstændigt Raas, hvori det ikke var muligt for Noget at hitte Rede, efter som en Del Embeder blev besat ved Private og en Del gjennem offentlige Myndigheder, og hver af disse Myndigheder indesluttede sig indenfor sin egen Kreds og lagde et Stavnbaand paa Lærere fra alle andre Kredse. Dette vil erkjendes at være Tilfældet, naar man efter ser den Lids Historie. Jeg vil tillade mig i dette Punkt at slutte mig til, hvad det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) sagde, at netop Loven af 8de Marts 1856 med Hensyn til Skolelærernes Kaldelse har udøvet en meget gavnlig og velsignelsesrig Indflydelse baade for Embedernes og for Lærernes Vedkommende.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Worsaae): Jeg skal dertil bemærke, at der gjentagne Gange hos mig har været Deputationer af Skolelærere, som netop stærkt have fremhævet for mig det Beklagelige og Uheldige, der nu var for dem i deres Stilling derved, at der kun sjældent var Leilighed for dem